

Nationaal Archief
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Nummer Toegang: 2.19.216

**Inventaris van een deel van het archief
van de Nederlandse Landstand, 1941-
1945**

J.A.A. Bervoets

Nationaal Archief, Den Haag 2015

This finding aid is written in Dutch.

INHOUDSOPGAVE

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	9
De verwerving van het archief.....	9
Inhoud en structuur van het archief.....	10
Selectie en vernietiging.....	10
Verantwoording van de bewerking.....	10
Verwant materiaal.....	11
Beschikbaarheid van kopieën.....	11
Afgescheiden archiefmateriaal.....	11
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	13
A. ALGEMEEN BESTUUR.....	13
A.1. ORGANISATIE.....	13
A.1.1. Leiding.....	13
A.1.2. Financieel beheer.....	13
A.1.3. Ambtenaren en kantoorpersoneel.....	14
A.1.4. Betrekkingen met de regering, de bezettende instanties en nationaalsocialistische organen.....	15
A.1.5. Betrekkingen met de regio's en provinciale afdelingen.....	16
A.2. WERKZAAMHEDEN.....	17
A.2.1. Propaganda.....	17
A.2.2. Onderwijs en landbouwvoorlichting.....	18
A.2.3. Bedrijfsvoering.....	18
B. ARCHIEF VAN DE AFDELING LANDJEUGD OF AFDELING JONGE LANDSTAND	19
C. ARCHIEF VAN DE PROVINCIALE AFDELING DRENTHE.....	21
C.1. Correspondentie van de leider.....	21
C.2. Leiding en administratie.....	21
C.3. Betrekkingen met het landelijke bestuur en andere instanties.....	22
C.4. Propaganda.....	22
C.5. Belangenbehartiging.....	22
C.6. Bedrijfsvoering (voortbrenging en voedselvoorziening).....	23
D. STUKKEN UIT ANDERE ARCHIEVEN.....	25
D.1. J.S.R. Rispens.....	25
D.2. Coöperatieve vereniging Centraal Beheer.....	25
D.3. Nederlandsch Agrarisch Front.....	25
D.4. Nederlandsch Verbond van Vakverenigingen.....	25
D.5. Doorgangskamp Ommen in het politieopleidingscentrum Schalkhaar.....	26
D.6. Anoniem.....	26

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Nederlandse Landstand

Archiefbloknummer:

I27109

Omvang:

121 inventarisnummer(s); 0,75 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Nederlandse Landstand, , 1941-1945

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief van de Nederlandse Landstand bevat stukken betreffende belangenbehartiging, landbouwvoorlichting en propaganda op nationaalsocialistische leest en pogingen om de leiding te voeren over de Nederlandse boeren, en het landbouwbeleid en de voedselvoorziening te bepalen.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Nederlandse Landstand, nummer toegang 2.19.216, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Ned. Landstand, 2.19.216, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

De Nederlandse Landstand werd bij verordening van 22 oktober 1941 door Rijkscommissaris Seyss Inquart ingesteld op de leiding van de landbouw in Nederland te voeren. Zij diende als vervanging van de bestaande boerenbonden, die werden opgeheven en vervangen door een publiekrechtelijke organisatie volgend het nationaalsocialistische leidersbeginsel. Voortaan werden alle boeren, tuinders en vissers geacht daarvan lid te zijn.

Feitelijk kwam de Nederlandse Landstand voort uit een machtsgreep van het Nederlands Agrarisch Front, dat voornamelijk uit leden van Musserts NSB bestond en in 1940 opging in het Boerenfront. Leider van de Nederlandse Landstand was Evert Jan Roskam, die het administratieve bestuur overliet aan 'hoofdstafleider' C.F. J. Damave, administrateur van het Nederlands Agrarisch Front en commissaris van de Koninklijke Nederlandse Boeren- en Tuinbouwers Bond. Adviseur bij de totstandkoming was de oud-minister F.E. Posthuma, die tijdens de Eerste Wereldoorlog belast was met de voedseldistributie in Nederland. De organisatie achtte het dan ook tot zijn taak zorg te dragen voor de voedselvoorziening van de Nederlandse bevolking. Daarnaast was zij verantwoordelijk voor het behartigen van de belangen van hun leden, in beginsel alle boeren, vissers en tuinders.

Posthuma verdween van het toneel toen Roskam de leiding van de Landstand op zich nam. Onder zijn gezag mislukte de Landstand volledig als organisatie en bereikte het dus zijn doelstellingen niet. De verplichte contributie werd het eerste jaar niet geïnd en eerst in 1943 ging de administratie over tot gerechtelijke vorderingen van de achterstallige betalingen. Hiervan werd uiteindelijk niet eens de helft geïnd. Met name in de zuidelijke katholieke gebieden, waar de door de clerus ondersteunde boerenbonden waren geliquideerd, werd tegen de contributie geprekeerd en openlijk tot verzet opgeroepen - zeker toen duidelijk werd dat de Landstand propaganda maakte voor de Oost-Compagnie, een project tot kolonisering van Germaanse boeren in bezette gebieden als Wit-Rusland en de Oekraïne (De Roethenengouw). Dat was een project van M. Rost van Tonningen, die als Secretaris-Generaal van Bijzondere Economische Zaken het toezicht op de Landstand had.

In 1942 probeerden Roskam en Damave de zorg voor de landbouw en de voedselvoorziening van de regering over te nemen. Zij voerden een lobby tegen de secretaris-generaal van Economische Zaken - 'de jood' Hirschfeld - en zijn directoraten van Landbouw en Voedselvoorziening. Zij kregen de steun van Rauter, maar niet van Seyss-Inquart en zelfs niet van de Sicherheitsdienst in Berlijn. De bezetter had de voedselvoorziening aan de Nederlandse regering toevertrouwd, waarbij aan de Landstand een adviserende rol werd toegedacht. De Nederlandse directeur van landbouw, de NSB-er Ruiter, had goede contacten met zijn Duitse Beauftragten Von der Wense en. Ernst. Bovendien had zijn collega van voedselvoorziening Louwes door zijn distributiestelsel de

bewondering van die Duitsers gewekt, omdat in hun ogen daarmee onnodige "onrust" wegens voedseltekort werd tegengegaan. Het werd nog erger voor de Landstand toen Seyss Inquart in 1943 het toezicht op zijn gestie niet meer aan de ideoloog Rost van Tonningen overliet, maar overdroeg aan de vakman Ruiter.

Want de desastreuse financiële situatie van de Landstand kwam aan het licht. Beschikte die aanvankelijk - dank zij de liquidatie van de door haar vervangen boerenbonden - over een vermogen van anderhalf miljoen gulden, eind 1942 moest Seyss Inquart de organisatie bijspringen met een subsidie van een kwart miljoen. Oorzaak bleek niet alleen het uitblijven van contributiebetalen, maar ook het feit dat administrateur Damave vooral persoonlijk van de geliquideerde bonden en coöperaties had geprofiteerd. Zijn luxueuze levensstijl en het volslagen gebrek aan leiderschap en agrarische kennis van de door Damave omgekochte Roskam liepen zozeer in het oog dert zelfs de leiding van de NSB - Musserts gemachtigde E. Tammes en uiteindelijk Mussert zelf - aan de competentie van het bestuur begonnen te twijfelen. Op 7 september 1943 werd Damave wegens fraude gearresteerd en sedertdien begon er een gerechtelijk onderzoek tegen hem. Tammes kreeg van Mussert de leiding, maar de Landstand speelde sedertdien - ook als gevolg van de ontwikkelingen van de oorlog - geen vooraanstaande politieke rol meer. Door het uiteenvallen van de landelijke organisatie als gevolg van toenemende communicatiemoeilijkheden in de laatste oorlogsjaren traden namens hem diverse gemachtigden zelfstandig op en traden verschillende personen als leider of hun gemachtigde op: In de correspondentie duiken de namen op van Bauke Bierma, die door Tammes werd aangesteld en Marinus Vletter, die op zijn beurt weer werd gemachtigd..

De Landstand is tot aan de bevrijding blijven voortbestaan, onder meer als overlegorgaan met het directoraat van de Voedselvoorziening en droeg op zijn wijze bij tot leniging van de hongersnood door levering van personeel aan de gaarkeukens. Maar voor een operatie als evacuatie van de standsjeugd naar het platteland in januari 1945 schakelde Louwes kerkelijke organisaties in, die wegens een wat fermere houding tegen de bezetter meer contact hadden met de bevolking.

Zoals uit het bovenstaande blijkt is het hoogste orgaan van de Nederlandse Landstand de leider, wiens organisatie een afspiegeling is van de Nationaalsocialistische Beweging. De leider werd bijgestaan door een algemeen bestuur. Onder dit bestuur stonden de hoofdafdelingen Volk en Bodem, Voortbrenging en Voedselvoorziening. Parallele organisaties bestonden er in de provincies, waarbij met name Volk en Bodem een belangrijk stempel drukte. Onder Volk en Bodem stonden alle propaganda-organisaties waarvan de geledingen een afspiegeling waren van de nationaalsocialistische organisaties in Duitsland en de Nederlandse NSB. Dat waren met name de afdelingen Landsjeugd, later De Jonge Landstand en de Landsvrouwen. Daarvan ontstonden tot in de laagste geledingen, onder de buurtboerenleiders,

organen met een eigen leider die door de staf van de landsvrouwen of landsjeugd werden aangewezen. Volk en Bodem delegeerde deze leidingen aan provinciale afdelingen. Zo werd de afdeling Landsjeugd in Assen gevestigd.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Archiefvorming van een nationaalsocialistische organisatie kent vooral een bureaustelsel, waarbij elke leider zijn secretaris heeft. In de processtukken van Damave werd voor al deze afdelingen een registratuurplan aangetroffen, maar die waren vooral bedoeld als inventarislijsten van op termijn te bewaren administratie ter controle van de bezetter. Letterkenmerken A.B. en C dienden als rubrieken om intern aan te geven wie bevoegd waren de stukken te raadplegen en duiden die aan met begrippen als "leiding" en "persoonlijke belangen". In de praktijk betekende dit dat elke leider of staf op zijn niveau de vrijheid had zelf zijn archief naar believen te ordenen en zelf series of dossiers te vormen.

In het centrale archief zijn diverse bescheiden reeds door de administratie zelf vernietigd. Toen Damave werd gearresteerd was hij bezig zijn stukken te verbranden. Zijn alsnog bewaard gebleven administratie is daarna in beslag genomen voor het gerechtelijk onderzoek en in de procesdossiers verwerkt die tegen hem werden gevormd. Het overgrote deel van het archief van de Landstand kwam mede als gevolg van het gerechtelijk optreden in handen van het rijk en werd door het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen overgedragen aan het reeds op 8 mei 1945 opgerichte Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie. Een relatief klein deel bleef achter in de archiefbewaarplaats van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, mogelijk als niet nader onderzocht aanhangsel bij het procesdossier dat door de Accountantsdienst van het ministerie tegen Damave werd aangelegd. Het zijn mogelijk stukken die door functionarissen in het kantoor van de afdeling Drenthe zijn opgemaakt, maar dis zowel van de landelijke als van de provinciale afdelingen afkomstig zijn. Een ander deel van 0,2 meter, afkomstig van de secretaris van Marinus Vletter, werd in het archief van het Koninklijk Nederlands Landbouwcomité gedeponeerd en daar voorlopig geordend en beschreven. Deze hebben alle betrekking op het landelijke bestuur.

De beschrijving van dit bestand betreft dus de stukken die na de overdracht van het archief van de Nederlandse Landstand aan het RIOD zijn achtergebleven

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archief is door schenking verworven.

Inhoud en structuur van het archief

SELECTIE EN Vernietiging

Uit het archiefgedeelte, afkomstig van het ministerie van Landbouw zijn vernietigd: financiële bescheiden als facturen en declaraties en stukken betreffende de registratie van leden. De omvang hiervan bedraagt 0,15 meter.

Verantwoording van de bewerking

De stukken afkomstig van het Ministerie van Landbouw en van het Koninklijk Nederlands Landbouwcomité zijn in deze beschrijving samengevoegd, waarbij onderscheid is gemaakt tussen de landelijke leiding, de hoofdafdelingen en de provinciale afdelingen analoog aan de oorspronkelijke ordening en de beschrijvingen zoals die in de toegang op het archief in het NIOD zijn aangetroffen. De beschrijvingen van de dossiers die in het archief van het Koninklijk Nederlands Landbouwcomité waren aangetroffen zijn herzien, omdat de behoefte aan beperking van de openbaarheid van de bezettingsgerelateerde inhoud na verloop van tijd aanzienlijk is verminderd.

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

AFGESCEIDEN ARCHIEFMATERIAAL

Archief van de Nederlandse Landstand in Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie, toegang 120.

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

A. ALGEMEEN BESTUUR

Onder algemeen bestuur wordt verstaan: de leider, de administratie en de daarbij aangesloten kantoren.

A.1. ORGANISATIE

A.1.1. LEIDING

- 1** Algemene correspondentie van het secretariaat van het algemeen bestuur.
1944 november – 1945 april 1 omslag
- 2** Concept-notulen van algemene bestuursvergaderingen, verslagen van besprekingen van Marinus Vletter als algemene gemachtigde van de Boerenleider en ingekomen rapporten van de afdeling Volk en Bodem, met expeditie naar het Algemeen Bestuur in Drenthe.
1944 maart – 1945 maart 1 omslag

A.1.2. FINANCIËEL BEHEER

Hieronder onderwerpen die ter sprake kwamen bij de vervolging van administrateur Damave.

- 3-7** Correspondentie over verzekeringsaangelegenheden.
1941-1944 2 pakken en 3 omslagen
- 3** Verzameling fotokopieën van verzekeringspolissen van alle organen berustend onder de Nederlandse Landstand, met bijbehorende correspondentie en inventarisstaat, 1943, 1 pak
- 4** Stukken betreffende gebouwen en inventarissen in Den Haag, 1941-1944
- 5** Stukken betreffende gebouwen en inventarissen buiten Den Haag, geordend per provincie, 1941-1944, 1 pak
- 6** Stukken betreffende de panden van De Stee-Zonnewende, Baarle Nassau, Rij- en Menschool, Hoofddorp, 1943-1944
- 7** Geldzendingen, standaardinboedels, autoschade, 1942-1944
- 8** Door Damave achtergelaten stukken over aangelegenheden van geldelijk beheer.
1942-1943 1 omslag
- 9** Stukken betreffende een financiële regeling van de uitgeverij "Volk en Bodem" met de drukkerij J. Boevink te Enschede, met

accountantsrapport van het bureau Ennink over de te betalen vergoeding en nadere correspondentie over het accountantsbureau.

1943-1944

1 omslag

10

Stukken betreffende pogingen tot invordering van de verplichte contributie aan de Nederlandse landstand en de daarvoor op te stellen dwangbevelen, met documentatie over het daartegen opgeroepen verzet en enkele door de landstand opgemaakte inventarissen over 1940-1941.

1943-1944

1 omslag

11

Ingekomen rapporten van de Leider van de Dienst aangesloten organisaties over de onder zijn beheer staande - in 1941 opgeheven - organen, met geleidebrieven.

1944 juni - 1945 februari

1 omslag

12

Correspondentie met de afdeling geldelijk beheer of de thesaurie. 1944 februari - 1945 april.

1 omslag

13

Rekeningen en begrotingen, met na de bevrijding ingekomen vorderingen.

1944 september - 1945 december

1 omslag

A.1.3. AMBTENAREN EN KANTOORPERSONEEL

14

Correspondentie met de afdeling Juridische Zaken over een gerechtelijke vordering van H.E.A.W. Frijling om betaling van achterstallig salaris na zijn ontslag.

1945 januari - februari

1 omslag

15

Stukken betreffende individuele personeelsaangelegenheden.

1944 april - 1945 april

1 omslag

16

Correspondentie met de administratie van de Materiaal- en Gebouwendienst over materiële voorzieningen.

1944 augustus - 1945 mei

1 omslag

17

Stukken betreffende de verlening van vrijstellingen en ontheffingen van voorschriften van de bezetter: arbeidsinzet, rijwiel- en autovordering, spertijd en spergebieden door het algemeen bestuur.

1944 december - 1945 april.

1 omslag

Deze bevoegdheden werden soms gedelegeerd aan leiders van provinciale afdelingen.

18

Doorslagen van missiven van de stafleider van afdeling III (Voedselvoorziening) met instructies en machtigingen aan hoofden van afdelingen bij wijze van overdracht van bevoegdheden als

gevolg van bijzondere omstandigheden.
1944 september 1 omslag

19 Algemene salarisstaat van het personeel, met grafiek van de personeelssterkte. Origineel en fotokopie.
eind 1944 1 omslag

20 Stukken betreffende de opstelling van nadere regelingen voor het ontslagen personeel wegens reorganisatie van de Landstand.
1945 maart - mei 1 omslag

A.1.4. BETREKKINGEN MET DE REGERING, DE BEZETTENDE INSTANTIES EN NATIONAALSOCIALISTISCHE ORGANEN

21 Ingekomen verzoek van twee aangeslotenen bij de Arbeidsdienst om inlichtingen over de mogelijkheid tot uitzending naar de Oekraïne.
1942 april 18 1stuk

22 Ingekomen protest van Hendrik Wijk uit Hoogeveen aan het Nederlands Arbeidsfront wegens onbetaald werk voor de Grondmij in Elim (Gr).
1942 november 22. 1 stuk

23 Bulletins van de persdienst van de Departementen van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en Landbouw en Visserij.
1944 juni-juli 1 omslag.

24 Stukken betreffende verzoeken om vrijstelling van leden van de Landstand van inlijving bij de Nederlandse Landwacht en verwickelingen van leden van de landstand met het Nederlands Arbeidsfront.
1944 augustus - 1945 februari 1 omslag

25 Doorslag van een rapport van de afdeling Arbeid van de Nederlandse Landstand in de provincie Zuid-Holland over het verloop van de "Ruckstellingsprocedure" bij de Arbeitseinsatz na de aldaar gehouden razzia's.
1945 maart 22 1 stuk

26 Correspondentie van de secretaris met de Landrat Rohde, met verslagen van besprekingen met Rohde in het rijkscommissariaat.
1944 november - 1945 januari 1 omslag

27 Ingekomen afschriften van verslagen van de wekelijkse bespreking van S.L. Louwes, Directeur-generaal van de voedselvoorziening met Landrat Rohde.
1945 januari - april 1 omslag
Bij deze bespreking was de secretaris van de Landstand aanwezig.

- 28** Correspondentie over bijzondere telefoonaansluitingen voor overheidsinstellingen.
1944 november - 1945 februari 1 omslag
- 29** Correspondentie over door het Departement van Landbouw en Visserij gevorderde opgave van jaarlijks verzonden dienstbrieven.
1945 april 1 omslag

A.1.5. BETREKKINGEN MET DE REGIO'S EN PROVINCIALE AFDELINGEN

- 30** Specimen van de akte van benoeming van een buurtboerenleider.
1942 februari 21 1 stuk
- 31-36** Correspondentie met de provinciale afdelingen.
1943-1945 6 omslagen
- 31** Friesland, 1944 september - 1945 maart
- 32** Drenthe, 1944 oktober - 1945
- 33** Overijssel, 1943 maart - 1944 april
- 34** Utrecht, 1944 oktober - 1945 april
- 35** Noord-Holland, 1944 november - 1945 april
- 36** Zuid-Holland, 1944 augustus - 1945 april
- 37** Doorslag van een missive van O.T.J. Damave als Commissaris van de Nederlandsche Boeren- en Tuinders Beroepsorganisatie aan inspecteur J.D.A. Schils met opdracht voor een dienstreis naar de Wiener Messe, met instructie over de te voeren inspectie over de afdelingen en kringen van de N.B.T.B.
1941 augustus 16 1 stuk
- 38** Stukken betreffende de aanstelling en werkzaamheid van W.M. van der Lee als jachtinspecteur, met ingekomen rapport over de organisatie van de inspectie.
1943-1944 1 omslag
- 39** Ingekomen verslag van de Nederlandsche Bond van Landbezitters in Groningen.
1944 december 15 1 stuk
- 40** Correspondentie met inspecteur J.W.J. van Harrewijk over diens inspectiereis per fiets naar Friesland, Overijssel en Utrecht.
1945 januari 3 stukken
- 41** Staat van alle Nederlandse buurtboerenleiders met ontwerp en doorslag van een aan hen gerichte circulaire verzoek om steun aan een Dienst voor Speciale Hulpverlening voor voedsel aan de hongerende bevolking in de Hollandse steden.
1945 januari 19 1 omslag

- 42** Doorslag van een informele brief van de secretaris aan A.v.d. Knoop in Groningen over het reilen en zeilen van de afdeling Tuinbouw en de leiding van de Landstand.
1945 maart 2 1 stuk
- 43** Doorslag van een missive van stafleider A.A. van der Zijde aan de leden van het College van overleg over de communicatie in Zuid-Holland, met overzicht van de districten van de landbouwcrisisorganisatie aldaar en de steken en buurtschappen van de Nederlandse Landstand.
1945 maart 21 1 stuk
- 44** Doorslag van een rapport van J. Moes over zijn werkzaamheden te Oosterwolde van 19 tot 24 maart aan het bestuur van de afdeling Arbeid in de provincie Friesland, 28 maart 1945. Gewaarmerkt 3 april 1945.
1945. 1 stuk

A.2. WERKZAAMHEDEN

A.2.1. PROPAGANDA

Hieronder wordt verstaan de bevordering van de belangen van de nationaalsocialistische beweging.

- 45** Correspondentie van de propagandachef van de Nederlandsche Landstand over bijdrage van de Landstand aan de distributie van de Nederlandse vertaling van Der Untermensch (De beestmensch) over de bevolking van de door Duitsland bezette delen van de Sovjetunie.
1942 september - 1943 mei 1 omslag
- 46** Lijst van kranten met abonnementsprijzen.
ca. 1942 1 stuk
- 47** Stukken betreffende klachten van abonnees van het blad De Landstand over de distributie van het blad, met postale opgave van een oplage.
1943-1944 1 omslag
- 48** Ingekomen circulaire als hoofdstuk over een serie Eindrücke und Gedanken van een nationaalsocialistische propagandist: 'LXII. Über den Aufbau des Landstandes (II)'. Gestencild.
1944 mei 5 1 stuk
- 49** Brief van J. Sweers jr, leider van de Nederlandse Landjeugd in Drenthe, aan Roskam ter aanbeveling van de belangen van de kunstenaar Martien Beversluis.
1941 augustus. 1 stuk

A.2.2. ONDERWIJS EN LANDBOUWVOORLICHTING

- 50** Stukken betreffende verzekeringsaangelegenheden van de Boerenschool Gaasterland te Rijs, gemeente Bakhuizen, en de daar geleden oorlogsschade.
1943-1945 1 omslag
- 51** Verslagen van besprekingen van de leider van de afdeling Voorlichting met provinciale besturen.
1944 juni - augustus 1 omslag
- 52** Verzamelde instructies van de Binnenlandse Strijdkrachten en door plaatselijke landbouwleiders in de Haarlemmermeer aan de boeren over de verwerking, opslag en distributie van graanproducten.
1944 2 stukken
- 53** Ingekomen rapporten van de administratie van de Landstand Rij- en Menschool in Hoofddorp na ontruiming van het gebouw door de Nederlandse Landstand.
1944 november -1945 april 1 omslag

A.2.3. BEDRIJFSVOERING

- 54** Stukken betreffende onderhandelingen met prof. J.C. Dorst te Wageningen over bij hem berustende kwekersrechten tijdens werkzaamheden bij de Landstand.
1944 januari - juli 1 omslag
- 55** Ingekomen missive van het hoofd van de Afdeling Bosbouw en Ontginning over het massale kappen van bomen in de Haagse bosgebieden.
1944 december 14 1 stuk

B. ARCHIEF VAN DE AFDELING LANDJEUGD OF AFDELING JONGE LANDSTAND

- 56-58** Algemene correspondentie.
1942-1943 3 omslagen
- 56** Met de provinciale jeugdleiders in Friesland en Drenthe,
1942-1943
- 57** Met de jeugdboerenleider in Emmen, 1943
- 58** Met de jeugdboerenleiders in Dalerveen, Dedemsvaart,
Jorwerd, Nijega, Vroomshoop, Wedderveen en Wijde
Wormer, 1942-1943
- 59** Ledenlijsten van jeugdclubs bij de Nationale Bond
Landbouwmaatschappij en andere later in de Landstand opgegane
organisaties.
1941 1 omslag
- 60** Ledenlijsten van de landjeugd of afdeling Jonge Landstand in
gemeenten in Groningen, Friesland en Overijssel.
Z.j. 1 omslag
- 61** Ledenlijsten ten behoeve van het agrarisch jeugdblad.
1942-1943 1 omslag
- 62** Ingekomen verslagen van vergaderingen van plaatselijke
afdelingen en vergaderingen van buurtjeugdleiders, met stukken
betreffende de aanstelling van leiders en de organisatie van
bijeenkomsten.
1942-1944 1 omslag
- 63** Verslagen en aankondigingen van kameraadschappelijke
bijeenkomsten, vormingsavonden, cursussen en spreekbeurten.
1942-1943 1 omslag
- 64** Stukken betreffende opleiding voor en uitvoering van muziek, zang
en volksdans.
1942-1943 1 omslag
- 65** Stukken betreffende de verspreiding en opvoering van
toneelwerken.
1942-1943 1 omslag
- 66** Stukken betreffende de stimulering van voordracht in streektaal en
daaraan verbonden radio-uitvoeringen.
1943 1 omslag
- 67** Ingekomen brief van de buurtboerenleider uit Dalen over de inning
van kosten van een mislukte vertoningsavond van een

-
	propagandafilm over aardappelteelt.
1944 februari	1stuk.
68	Stukken betreffende de organisatie van een sportdag in Assen.
1944 april- juni	1 omslag
69	Stukken betreffende de organisatie van het landbouwonderwijs in Drenthe, met aanmeldingen van cursusleiders.
1942-1944	1 omslag
70	Correspondentie over de organisatie van bouwlandkeuringen en moestuinen bij de opleiding van de jonge landstand .
1944 juni-juli	1 omslag
71	Correspondentie over proeven met onkruidbestrijding door Azizon ter bestrijding van korenbloemen.
1944 maart, mei	3 stukken
72	Ingekomen brief van de directeur van de
Rijkslandbouwwinterschool in Assen over een ploegwedstrijd in Langelo.
1944 januari 28.	1 stuk
73	Correspondentie over verzoeken om plaatsing van jongere stedelingen in boerderijen.
1942	1 omslag
74	Stukken betreffende vrouwelijke afdelingen.
1942-1944	1 omslag

C. ARCHIEF VAN DE PROVINCIALE AFDELING DRENTHE**C.1. CORRESPONDENTIE VAN DE LEIDER**

- 75** Correspondentie met buurtboerenleiders, werkzaam in Assen, Dwingelo, Meppel, Nijenleek en Vledder, Ruinerwold (gem. Meppel), Sleen en Stavelte.
1941-1945 1 omslag
- 76** Diverse ingekomen adressen van boerenleiders en boeren.
1943-1945 1 omslag
- 77** Doorslagen van missiven van M.D. Theunissen, handelende voor de Boerenleider van de provincie Gelderland.
1945 januari – maart 1 omslag
- 78** Ingekomen brief van de buurtboerenleider in Havelte over de familie Bosman na een bombardement.
1945 maart 3. 1 stuk

C.2. LEIDING EN ADMINISTRATIE

- 79** Ingekomen meldingen van landarbeiders als lid.
1942 1 omslag
- 80** Ingekomen verslag van de vergadering van de afdeling II (Voortbrenging) op 22 september 1942.
1942 1 omslag
- 81** Notulen van vergaderingen van de Gouwboerenraad in Drenthe.
1942-1945 3 stukken
- 82-83** Staten van functionarissen.
1943-1944 2 omslagen
- 82** Lijsten van buurtboerenleiders, buurtboerenraden, commissies van advies van plaatselijke bureauleiders, functionarissen van de afdeling Landjeugd en van andere personalia, 1943-1944
- 83** Ingevulde vragenformulieren, opgesteld door de stafleider op 7 januari 1944, 1944
- 84** Stukken betreffende nadere arbeidsregelingen in Drenthe na het vertrek van Damave.
1944 april 1 omslag
- 85** Ingekomen brief van de buurtboerin en -leidster te Smilde over haar terugtrekking.
1945 januari 2. 1 stuk

- 86** Stukken betreffende de aanstelling van dorpsleiders.
1945 maart 1 omslag

***C.3. BETREKKINGEN MET HET LANDELIJKE BESTUUR EN
ANDERE INSTANTIES***

- 87** Correspondentie van de stafleider met de afdeling financieel
beheer en de generale thesaurie van het algemeen bestuur.
1942-1944 1 omslag

- 88** Correspondentie van de stafleider met de uitgeverij Volk en Bodem
over de bezorging van de Nederlandse Landstand.
1942-1943 1 omslag

- 89** Lijst van vertrouwensmannen voor de afdeling arbeidsbescherming
in de provincie Drenthe.
1944 juni 15. 1 stuk

- 90** Doorslagen van lijsten van Lehrstellen en Landdienstlager van de
Germaanse Landdienst in Duitsland en Nederland met namen van
daarbij aangesloten Nederlandse "stormers".
Z.j. 1 omslag j.

C.4. PROPAGANDA

- 91** Doorslag van een opgave van onderwerpen voor reportages de
Boerenleider van Drenthe aan de afdeling Land en Volk van de
Nederlandse Omroep, met correspondentie over
radiovoordrachten.
1942 2 stukken

- 92** Ingevulde enquêteformulieren "met betrekking tot het culturele
leven op het platteland" door de Hoofdafdeling I : "Volk en Bodem".
Z.j. 1 omslag

- 93** Bulletins van de berichtendienst van de Nederlandse Landstand
met berichten per 1 maart 1945 over de regio's in de provincie
Friesland.
Maart 1945 1 omslag

C.5. BELANGENBEHARTIGING

- 94** Lijsten van voor ondersteuning in aanmerking komende kleine
boeren, met ingekomen opgaven.
1942-1943 1 omslag

-
- 95** Ingekomen brieven van J. Texier uit Stadskanaal , ontslagen arbeider in de strokarton en lid van het Nederlands Arbeidsfront over zijn uitkering als tewerkgestelde landarbeider.
1942-1944 1 omslag
- 96** Ingekomen verzoeken om vrijstelling van arbeid in Duitsland, met lijsten van aanvragers en doorhalingen bij afwijzing.
1942-1945 1 omslag
- 97** Ingekomen missive van het bestuur van de Buurtboerenraad in Nieuweroord met protesten tegen de door de landbouwconsulent opgerichte bedrijfsvereniging in Hoogeveen.
1943 februari 24. 1 omslag
- 98** Stukken betreffende een inzameling van distributiebonnen voor de heer J. Smid in Oude Pekela.
1944 maart - mei 1 omslag
- 99** Stukken betreffende navraag van verwanten naar in Duitsland of elders werkzame personen.
1944-1945 1 omslag
- 100** Ingekomen stukken van de Grondkamer en Pachtkamer voor Drenthe over grondkwesties van boeren.
1945 februari - maart 1 omslag
- C.6. BEDRIJFSVOERING (VOORTBRENGING EN VOEDSELVOORZIENING)***
- 101** Stukken betreffende de aanmelding en nadere inventarisatie van studiebedrijven.
1942-1944. 1 omslag
- 102** Ingekomen brieven over de bevlieging van bijenvolken ten behoeve van de koolzaadteelt.
1943 maart 2 stukken
- 103** Stukken betreffende circulaire 84 inzake de wenselijkheid van de invoering van een verplichte keuring op stieren.
1943 maart - augustus 1 omslag
- 104** Stukken betreffende een circulaire 33 met vragen over het aanwezige materieel voor de oogst van koolzaad.
1943 mei 1 omslag
- 105** Ingekomen antwoorden op circulaire 45 inzake het verloop van de aardappelteelt en het daarvoor benodigde materieel en landarbeiders.

	1943 mei - juli	1 omslag
106	Lijst van jagers "met advies omtrent het houden van een jachtgeweer", met ingekomen aangiften tegen jagers, met stukken over de organisatie van de jachtinspectie. 1943	1 omslag
107	Ingekomen rapporten over de melkkwaliteit. 1943-1944	2 stukken
108	Ingevuld enquêteformulier over een boerenbedrijf in Roden met vragen of de situatie in het bedrijf en de stemming ten aanzien van de Landstand, en van een boerenbedrijf in Peize. 1944.	1 omslag
109	Ingekomen missive van de buurtboerenleider te Smilde over de bestemming van in beslag genomen bedrijf van Meint Sinkgraven. 1944 november 30	1 stuk
110	Ingekomen missive van de Commissaris der provincie Drenthe over de wenselijkheid van bestrijding van de coloradokever. 1945 januari 13	1 stuk
111	Correspondentie over inventarisatie van bedrijven in verband met de kostprijsberekening van het landbouwbedrijf. 1942	4 stukken

D. STUKKEN UIT ANDERE ARCHIEVEN**D.1. J.S.R. RISPENS**

J.S.R. Rispens was adjunct-landbouwconsulent in Leeuwarden.

- 112** Correspondentie over zijn loopbaan en dienstverband.
1934-1938 1 omslag
- 113** Correspondentie over zijn werkzaamheden.
1934-1938 1 omslag

D.2. COÖPERATIEVE VERENIGING CENTRAAL BEHEER.

- 114** Vastgestelde loonregeling voor de coöperatieve Vereeniging
"Centraal beheer" voor 1941. Gestencild.
1940 1 stuk

D.3. NEDERLANDSCH AGRARISCH FRONT

- 115** Correspondentie van D.J. Holsteyn, leider van de pas opgerichte
vakgroep kleinveeteelt van het Nederlandsch Agrarisch Front.
1941 1 omslag
- 116** Organisatiestaat van het Nederlandsch Agrarisch Front. Met
ingekomen nota's aan de gouwleider voor Drenthe.
1941 3 stukken
- 117** Origineel en afschrift van brieven boeren met verzoeken om
ingrijpen van de bezetter of het front .
1941, mei, augustus. 4 stukken.
- 118** Correspondentie van de administrateur van de Agrarische
Jeugdbeweging van het Nederlands Agrarisch Front t met d.s C.C.
Pijpers in Zweeloo over de terbeschikkingstelling van een jeugdhuis
voor de beweging.
1941 mei 4 stukken.

D.4. NEDERLANDSCH VERBOND VAN VAKVEREENIGINGEN.

- 119** Doorslag van een brief van de secretaris van de Huisvljctactie van
het Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen aan het hoofd
van de Dr. De Visserschool in Assen als antwoord op een weigering
tot medewerking aan de huisvljctactie.
1942 april 3 1 stuk

**D.5. DOORGANGSKAMP OMMEN IN HET
POLITIEOPLEIDINGSCENTRUM SCHALKHAAR.**

120

Correspondentie van de Meister van de Schützpolizei van het opleidingscentrum Schalkhaar, tevens leider van het doorgangskamp Ommen over personeelsaangelegenheden, het materieelbeheer en ontsnapte gevangenen.

1945 januari - maart

1 omslag

D.6. ANONIEM

121

Manuscript: "Samenspraak tussen een Christen en een Jood elkander op een weg ontmoetende.

Z.j.

1 stuk